

od vrtića do fakulteta

Humanističko-razvojna koncepcija obrazovanja odgajatelja

Vesna Katić, prof.
Sveučilište u Rijeci
Visoka učiteljska škola, Rijeka

Kvalitativne promjene koje su se dogodile i koje se događaju u cjelokupnom društvenom okruženju Republike Hrvatske, neminovno utječu i na njegov odgojno-obrazovni sustav. Bitna promjena je demokratska preobrazba. Ona afirmira humanističko-razvojni koncept koji omogućuje kontinuitet i usklađenost djelovanja ustanova na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava.

Uvid u izdavačku djelatnost s područja predškolskog odgoja (zbornici proizašli iz održavanja danas već tradicionalnih skupova u Čakovcu, Puli, Rijeci, Splitu, Hvaru, časopis "Dijete, vrtić, obitelj" i ostalo) daje nam za pravo reći da se najveće promjene mogu učiniti upravo u području predškolskog odgoja, odnosno u odgojno-obrazovnom procesu koji se provodi u dječjim vrtićima kao osnovnim organizacijskim oblicima izvanobiteljskog predškolskog odgoja. Uočene promjene zahtijevaju i stručnjaka koji će se znati uspješno nositi s novonastalim promjenama u društvu i djelovanju dječjeg vrtića. U

skladu s tim moralo je doći i do promjena u obrazovanju odgajatelja.

Metodičke vježbe na Sveučilištu u Rijeci

Visoka učiteljska škola u Rijeci uočila je promjene i zahtjeve društva, odnosno prakse predškolskog odgoja, i učinila značajan iskorak u obrazovanju odgajatelja. Produžavanjem studiranja na 3 godine učinjen je pomak kako na kvantitativnoj, tako i na kvalitativnoj razini obrazovanja odgajatelja. Dosadašnja iskustva kazuju da su studenti na trećoj godini daleko motiviraniji za studij i sigurniji u svoj izbor životnog poziva.

U ovom radu želimo dati prikaz stjecanja znanja iz samo jednog segmenta obrazovnog modela koji se provodi u Rijeci, a to je stjecanje praktičnog iskustva u radu s djecom predškolskog uzrasta kroz realizaciju Metodičkih vježbi.

Stjecanje praktičnog iskustva nezamjenjiv je dio svakog programa pripreme za budućeg odgajatelja. U

trogodišnjem modelu kojeg prikazujemo, ono se odvija u dva smjera. U jednom smjeru realizira se Stručna praksa u okviru koje studenti borave jedan odnosno dva tjedna u odgojno-obrazovnoj skupini dječjeg vrtića svakodnevno tijekom svih šest semestara svoga studija. Pri odabiru mjesta održavanja, studentu se nastoji omogućiti provođenje prakse u različitim okruženjima (dječji vrtići s različitim programima, kako po sadržaju tako i po vrstama i dužini trajanja programa, različitost u stilovima rada odgajatelja i sl.), s djecom različite dobi i različitih sposobnosti. Time se želi ostvariti stjecanje širokog raspona iskustva i bolje upoznavanje interesa odgajatelja.

U drugom smjeru, praktična iskustva studenti stječu na trećoj godini svoga studija tijekom realizacije Metodičkih vježbi (vježbe iz Metodike društvenosti i prirodoslovlja, Metodike govorne komunikacije, Kineziološke metodike, Metodike glazbene kulture, Metodike likovne kulture). Metodičke vježbe odvijaju se tijekom cijele akademske

godine. Pri tome student jednom tjedno boravi 5 sati u istom dječjem vrtiću, u istoj odgojno-obrazovnoj skupini i kod istog odgajatelja mentora.

U definiranju ciljeva realizacije Metodičkih vježbi krenulo se od činjenice da studenti u okviru navedenih metodičkih kolegija ostvaruju spoznaje što im pomažu u sadržajnom određenju odgojno-obrazovnog procesa u radu s predškolskom djecom u institucionalnom kontekstu. U stvarnom životu predškolske ustanove sadržaji nisu težište, već sredstva za poticanje cjelovitog razvoja aktualnih i potencijalnih sposobnosti djece. Cilj takva oblika realizacije metodičkih vježbi je integriranje sadržajne dimenzije spoznaja pojedinih metodika u neposredan odgojno-obrazovni proces, te neposrednije uočavanje mogućnosti koje pojedini sadržaji omogućuju. Pored navedenog cilja željelo se ostvariti i timsko vodstvo ovog programa metodičkih vježbi, usmjeriti studenta prema otkrivanju vlastitog stila rada i ostvarivanje vlastitih aktualnih i potencijalnih sposobnosti i mogućnosti, unaprijediti studentovo stručno znanje povezivanjem teorije s izravnim iskustvom u neposrednom odgojno-obrazovnom radu, uvježbavati ga za osmišljavanje i realizaciju razvojno primjerenog i na dijete usmjerenog programa rada, dati mu priliku za uočavanje složenosti odgajateljskog poziva u cjelini jedne pedagoške godine, te stvoriti preduvjet za cjeloživotno učenje budućeg odgajatelja.

Dragocjeno praktično iskustvo

V idljivo je da navedeni ciljevi zahtijevaju proširivanje kruga sudionika realizacije vježbi. Uvažavajući unutarne ustrojstvo života i rada dječjeg vrtića, uvidjeli smo da je, pored

Željelo se unaprijediti studentovo stručno znanje povezivanjem teorije s izravnim iskustvom, uvježbavati ga za osmišljavanje i realizaciju razvojno primjerenog i na dijete usmjerenog programa rada te stvoriti preduvjet za cjeloživotno učenje budućeg odgajatelja.

profesora koji predaju metodičku skupinu predmeta i odgajatelja kojemu se dodjeljuje uloga mentora, svakako potrebno uključiti i stručne suradnike (pedagoge posebno, a idealno bi bilo i psihologe i defektologe, te zdravstvene voditeljice), te voditeljice, odnosno ravnateljicu Dječjeg vrtića i dekanicu Visoke učiteljske škole.

I z postavljenih ciljeva i određenja nositelja realizacije metodičkih vježbi proizlaze i zadaće koje bi trebalo realizirati u ostvarivanju zajedničkog cilja, a to je stjecanje praktičnog iskustva budućih odgajatelja. Zadaće su definirane u skladu s ulogom u cjelokupnoj organizaciji. Predloženo je da će student najbolje ostvariti ciljeve ako u dodijeljenoj mu odgojno-obrazovnoj skupini krene od promatranja i evidentiranja podataka o djeci skupine (razvojne sposobnosti i mogućnosti, interesi, želje), pomaganje i sudjelovanje u radu odgajatelja mentora, osmišljavanje i samostalno realiziranje raznih akcija u odgojno-obrazovnoj skupini individualno i s grupama djece, vođenje dokumentacije o svome praktičnom iskustvu, redovite rasprave i diskursi

o realiziranim aktivnostima u skupini, te redovita evaluacija i samoevaluacija svoga sudjelovanja u realizaciji Metodičkih vježbi.

Z adaci koji se postavljaju pred odgajatelja mentora usmjereni su organizaciji i osmišljavanju vođenja skupine u uvjetima kad studenti borave u skupini i dogovaranju, refleksiji svoga i studentova rada, te kontinuiranoj evaluaciji i samoevaluaciji.

Zadaci ostalih sudionika (profesora Metodičkih kolegija, stručnih suradnika te čelnika ustanova) usmjereni su na osiguranje uvjeta (stručnih, kadrovskih, materijalnih i organizacijskih), te kontinuiranu otvorenu komunikaciju svih sudionika.

Treba napomenuti da ishodište za realizaciju Metodičkih vježbi predstavlja Plan i program stručnog studija Predškolski odgoj Visoke učiteljske škole u Rijeci, Plan i program Dječjeg vrtića Rijeka (vježbaonice Visoke škole), te Pravilnik o vježbaonicama i pokusnim programima u dječjim vrtićima te o dječjim vrtićima kao stručno-razvojnim centrima.

Kontinuirane evaluacije koje se provode sa svim sudionicima najmanje tri puta tijekom semestra (na početku, tijekom i na kraju semestra) upućuju na zadovoljstvo, međusobno uvažavanje i osobni rast i razvoj svakog člana, osobito djece odgojno-obrazovnih skupina koje su uključene u ovaj program, ali su istovremeno i dragocjene smjernice za promjene, prilagodavanja i poboljšanja.

Na kraju treba reći da ovaj proces realizacije Metodičkih vježbi predstavlja jedan "živi organizam u kretanju" koji zahtijeva kontinuirano zajedništvo, suvažavanje, slobodu i učenje koje će pružiti roditeljima predškolske djece kompetentnu podršku u pripremanju djeteta za životne izazove 21. stoljeća.